

2015-13

Retten til ikke at inkriminere sig selv

Et socialtilsyn havde truffet afgørelse om at sætte et privat bosted under skærpet tilsyn. Socialtilsynet udstedte samtidig et påbud til den daglige leder om, at han ikke måtte have kontakt til de anbragte børn. Begrundelsen var, at socialtilsynet havde mistanke om, at den daglige leder havde været voldelig over for de anbragte børn. Socialtilsynet anmeldte også den daglige leder til politiet.

Bestyrelsen for det private bosted opfordrede socialtilsynet til at invitere den daglige leder til et møde om sagen, og den opfordring fulgte socialtilsynet. Mødet fandt sted, mens politiet stadig efterforskede den anmeldte sag. Lederen mødte op og begyndte af sig selv at fortælle om de forhold, som han var politianmeldt for. Lederens advokat klagede senere til socialtilsynet og dernæst til ombudsmanden over, at lederen ikke var blevet vejledt af socialtilsynet om, at han ikke havde pligt til at oplyse om de forhold, som han var politianmeldt for.

Ombudsmanden gav lederen ret i klagen og fandt således, at socialtilsynet havde tilsidesat tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3.

(Sag nr. 14/02005)

Sagen er anonymiseret, bl.a. ved hjælp af følgende betegnelser:

- A = daglig leder af bostedet E
- B = fonden, der driver bostedet E
- C = områdeleder i fonden B
- D = advokat for A og F
- E = bosted
- F = daglig leder af bostedet E
- G = pige anbragt på bostedet E
- H = dreng anbragt på bostedet E

X Kommune

8. april 2015

Forvaltningsret

1121.2 – 1121.9 – 9

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Herunder gengives ombudsmandens udtalelse i sagen, efterfulgt af en sagsfremstilling:

Ombudsmandens udtalelse

1. Baggrund

Sagen handler om A's møde med et socialtilsyn den 27. februar 2014. A er daglig leder af fonden B, der driver flere opholdssteder for anbragte børn og unge.

Det fremgår af fonden B's hjemmeside, at fonden blev stiftet af A og C. Den 1. januar 2010 blev fonden godkendt af X Kommune som et privat socialpædagogisk tilbud. Fonden B er drevet som en fond med en bestyrelse på 7 medlemmer.

I dag (april 2015) er der 4 eksterne og 3 interne medlemmer af bestyrelsen – herunder A og C, der repræsenterer den daglige ledelse af fonden.

Fonden blev den 7. februar 2014 (ved en mundtlig afgørelse) sat under skærpet tilsyn af socialtilsynet. Fonden fik samtidig påbud om, at to af fondens ledere ikke måtte have kontakt til de anbragte unge. Den ene af de to ledere var A.

Den 9. februar 2014 modtog fonden en skriftlig afgørelse om skærpet tilsyn. I begrundelsen var det bl.a. anført, at tilsynet mente, at der var en "begrundet mistanke om strafbare forhold".

Den 11. februar 2014 anmeldte socialtilsynet de to ledere til politiet for deres adfærd overfor en eller flere anbragte unge.

Den 20. februar 2014 sendte socialtilsynet en mødeinvitation til A, som han accepterede. Det fremgik af invitationen, at mødet skyldtes afgørelsen om skærpet tilsyn og de meddelte påbud. Det fremgik også, at A ville få lejlighed til at fremsætte bemærkninger til afgørelsen, ligesom den fremadrettede proces kunne drøftes.

På mødet den 27. februar 2014 deltog A sammen med en bisidder, C, fra fonden. Fra tilsynet deltog tilsynschefen, en tilsynskonsulent og afdelingslederen.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Jeg må lægge til grund, at A selv valgte at fortælle om de forhold, som tilsynet havde anmeldt ham for til politiet. Jeg må også lægge til grund, at tilsynet ikke vejledte ham om, at han ikke havde pligt til at udtale sig om disse forhold.

2. Retsgrundlaget

Lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (tvangsindgrebsloven) indeholder i § 10 en bestemmelse om retten til ikke at inkriminere sig selv. Bestemmelsen "finder anvendelse i tilfælde, hvor der i lovgivningen mv. er fastsat pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning", jf. lovens § 1, stk. 3.

Bestemmelsen i § 10 finder anvendelse, uanset om tilsidesættelse af den lovbestemte oplysningspligt i sig selv kan sanktioneres med straf eller på anden måde. Se nærmere herom Ole Hasselgaard mfl., Retssikkerhedsloven med kommentarer (2005), s. 165 f.

I lov om socialtilsyn (lov nr. 608 af 12. juni 2013) er der i kapitel 3 under overskriften "Tilbuddene" fastsat bestemmelser, der nærmere regulerer tilbuddene. Bestemmelsen i § 12 om "Tilbuddenes oplysningspligt" har følgende ordlyd:

"§ 12. Tilbud, der søger om godkendelse efter § 5, skal til brug for vurderingen af ansøgningen give socialtilsynet de faglige, organisatoriske og økonomiske oplysninger om tilbuddet, som socialtilsynet anmoder om.

Stk. 2. Tilbud, der er godkendt efter § 5, skal

1) af egen drift give socialtilsynet oplysninger om væsentlige ændringer i forhold til godkendelsesgrundlaget,

2) efter anmodning give socialtilsynet oplysninger om, hvilke kommuner der har ansvar for at yde hjælp til borgere, der har ophold i tilbuddet, jf.

§§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og

3) efter anmodning give socialtilsynet de oplysninger, som er nødvendige for, at socialtilsynet kan udføre det driftsorienterede tilsyn.

Stk. 3. Tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 2 og 3, der er godkendt efter § 5, skal udarbejde en årlig rapport om tilbuddets virksomhed.

Stk. 4. Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold fastsætter nærmere regler om tilbuddenes oplysningspligt efter stk. 1-3."

Tvangsindgrebslovens § 10 har følgende ordlyd:

"§ 10. Hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Stk. 2. (...)

Stk. 3. En myndighed skal vejlede den mistænkte om, at vedkommende ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse. Hvis den mistænkte meddeler samtykke til at afgive oplysninger, finder reglerne i § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., tilsvarende anvendelse.”

Henvisningen i § 10, stk. 3, til § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt., betyder, at samtykket skal være skriftligt og meddeles på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag. Desuden kan et samtykke til enhver tid tilbagekaldes.

Det fremgår af § 10, stk. 1, 1. pkt., at bestemmelsen finder anvendelse, når der er ”en konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf”.

Hvis der foreligger en sådan konkret mistanke, indebærer § 10, stk. 1, at oplysningspligt i forhold til den mistænkte ikke finder anvendelse, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

En konkret mistanke indebærer også (stk. 3), at myndighederne skal vejlede den mistænkte om, at vedkommende ikke har pligt til at meddele oplysninger, som kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

3. Mødet den 27. februar 2014

Det afgørende for, om tvangsindgrebslovens § 10 fandt anvendelse på mødet den 27. februar 2014, er herefter:

- A) Om A var omfattet af en oplysningspligtbestemmelse i lovgivningen over for socialtilsynet, jf. tvangsindgrebslovens § 1, stk. 3.
- B) Om der var en konkret mistanke om, at A havde begået en lovovertrædelse, der kunne medføre straf, jf. lovens § 10, stk. 1, 1. pkt.

Ad A)

Der findes bestemmelser om oplysningspligt for godkendte tilbud i § 12, stk. 2, i lov om socialtilsyn.

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

Fonden B er et godkendt tilbud, og det var også fonden, der overordnet var genstand for det driftsorienterede tilsyn. Som led i det driftsorienterede tilsyn traf socialtilsynet afgørelse om skærpet tilsyn i forhold til tilbuddet, og samtidig blev der udstedt et påbud til blandt andre A om, at han ikke måtte have kontakt til de unge.

Det fremgår ikke af § 12 i lov om socialtilsyn eller forarbejderne til bestemmelsen, hvilke fysiske personer i det enkelte tilbud oplysningspligten påhviler, når tilbuddet drives som en fond eller anden juridisk person. Der ses heller ikke at foreligge administrative retningslinjer herom.

Jeg går ud fra, at det overordnede ansvar for fondens varetagelse af den omtalte oplysningspligt i lov om socialtilsyn på mødetidspunktet påhvilede blandt andre A i kraft af hans stilling som daglig leder af fonden.

På den baggrund var A efter min opfattelse beskyttet mod selvinkriminering efter de omtalte bestemmelser i tvangsindgrebslovens § 10, i samme omfang som hvis mistanken om strafbart forhold havde været rettet mod fonden som sådan. I relation til den lovbestemte oplysningspligt forelå der således identifikation mellem fonden og A som leder af fonden.

Jeg har noteret mig, at A i dag (april 2015) også er medlem af bestyrelsen for fonden. Jeg ved ikke, om dette var tilfældet i februar 2014, men da han som anført allerede i sin egenskab af daglig leder måtte anses for omfattet af oplysningspligten, har jeg ikke grundlag for at gå nærmere ind på spørgsmålet.

Ad B)

Jeg må lægge til grund, at der var en konkret mistanke mod A allerede den 7. februar 2014, da socialtilsynet traf afgørelse om, at der skulle iværksættes skærpet tilsyn, og udstedte påbud om, at han ikke måtte have kontakt til de anbragte unge.

Jeg henviser bl.a. til, at den skriftlige begrundelse for tilsynets afgørelse – som blev meddelt i brev af 9. februar 2014 – netop var, at tilsynet fandt, at der var en ”begrundet mistanke om strafbare forhold”. Jeg henviser også til socialtilsynets brev af 21. marts 2014 til advokat D, hvor det anføres, at socialtilsynet på afgørelsestidspunktet havde begrundet mistanke om strafbare forhold og/eller akut risiko for borgernes sikkerhed og sundhed. Tilsynet henviste til, at der forelå oplysninger om magtanvendelser begået af blandt andre A, som blev vurderet som ulovlige og meget voldsomme.

Det fremgår også, at socialtilsynet den 11. februar 2014 anmeldte de to ledere – herunder A – til politiet. Jeg har desuden forstået, at socialtilsynet senere anmeldte begge ledere for yderligere et forhold, og desuden blev den anden

OMBUDSMANDENS UDTALELSE

leder anmeldt for et tredje forhold. Jeg går ud fra, at tilsynet politianmeldte de to ledere, fordi tilsynet mente, at deres adfærd kunne være strafbar.

Der synes således ikke at være tvivl om, at socialtilsynet den 7. februar 2014 – og indtil politiet havde afsluttet efterforskningen af de anmeldte forhold – mente, at der forelå en konkret mistanke om, at de to ledere havde begået strafbare forhold. Dette gjaldt herefter bl.a. på mødetidspunktet den 27. februar 2014.

Socialtilsynet skulle derfor iagttage tvangsindgrebslovens § 10 under mødet med A.

Bestemmelsen i § 10, stk. 1, indebærer, at oplysningspligtbestemmelsen i § 12 i lov om socialtilsyn ikke fandt anvendelse over for A, medmindre det kunne udelukkes, at oplysningerne kunne have betydning for vurderingen af den formodede lovovertrædelse.

Jeg er opmærksom på, at A efter det oplyste blev inviteret til mødet med socialtilsynet, fordi bestyrelsen i fonden B selv havde bedt om det. Jeg er også opmærksom på, at det må lægges til grund, at A selv valgte at fortælle socialtilsynet om de forhold, som tilsynet havde anmeldt ham for. Den foreliggende sag kan således siges at være atypisk i forhold til de tilfælde, som § 10, stk. 1, i første række tager sigte på.

Det anførte ændrer imidlertid ikke på, at A – der udtrykkeligt var nævnt i socialtilsynets påbud – under mødet var undergivet oplysningspligt efter § 12 i lov om socialtilsyn. I invitationen til mødet var det bl.a. anført, at han ville "få lejlighed til at kommentere på oplysninger og afgørelse".

Det måtte derfor fremstå som meget sandsynligt, at man på den ene eller anden måde kunne komme ind på de formodede lovovertrædelser på mødet. I hvert fald under disse omstændigheder følger det efter min opfattelse af lovens § 10, stk. 3, at socialtilsynet allerede ved mødets begyndelse burde have vejledt A om, at han ikke havde pligt til at give oplysninger om de forhold, som han var anmeldt til politiet for.

Hvis A efter en sådan vejledning alligevel ville fortælle om forholdene, skulle han have givet skriftligt samtykke i overensstemmelse med tvangsindgrebslovens § 9, stk. 4, 2. og 3. pkt. A's eventuelle skriftlige samtykke skulle således være meddelt på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag.

Som sagen foreligger oplyst, må jeg herefter lægge til grund, at socialtilsynet har tilsidesat tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3.

Sagsfremstilling

I forlængelse af et uanmeldt tilsynsbesøg i fonden B's afdeling E traf et socialtilsyn den 7. februar 2014 afgørelse om at iværksætte skærpet tilsyn overfor fonden og give et "strakspåbud" om, at lederne A og F ikke måtte have kontakt til de anbragte unge.

Socialtilsynet meddelte afgørelsen mundtligt til bestyrelsen for fonden på et møde. Den 9. februar 2014 sendte socialtilsynet en skriftlig afgørelse om det skærpede tilsyn og de meddelte påbud til fonden. I afgørelsen var der bl.a. anført:

"Socialtilsynet vurderer, at der er grundlag for at træffe afgørelse om skærpet tilsyn på fonden B, på baggrund af en begrundet mistanke om strafbare forhold, herunder væsentlige problemstillinger i forbindelse med anvendelsen af magt overfor de anbragte unge samt akut risiko for unges sikkerhed og sundhed. Socialtilsynet vurderer videre, at der er manglende faglig kvalitet i behandlingsarbejdet set i forhold til de forskellige målgrupper, som alle kræver specialiseret viden.

Påbud

Socialtilsynet udsteder i forbindelse med det skærpede tilsyn følgende påbud:

- 1) A og F må ikke have nogen form for kontakt til anbragte unge på fonden B under det skærpede tilsyn.
- 2) Det skal straks sikres, at der er tilgængelige flugtveje fra samtlige værelser.
- 3) Fondens B skal sikre, at de oplysninger, som sendes til handlekommunerne stemmer overens med de faktiske forhold for de anbragte unge.
- 4) Fondens B skal udarbejde en handleplan til socialtilsynet senest mandag den 10. februar 2014, hvor der skal redegøres for følgende:

..."

Fonden B's bestyrelse sendte den 10. februar 2014 en opfølgning på bestyrelsens møde med socialtilsynet den 7. februar 2014 til tilsynet. I brevet var der bl.a. anført:

"Under henvisning til ovennævnte sag og møde med Tilsynet den 7. februar 2014 skal jeg vende tilbage på vegne af bestyrelsen i fonden B.

Under mødet valgte Tilsynet efter uanmeldt besøg på fondens afdeling E, at give et akut straks påbud. Det var en beslutning, der var taget på forhånd, og mødet var tiltænkt som en orientering herom.

Vi er desværre ikke i besiddelse af Tilsynets skriftlige afgørelse vedrørende dette, da Tilsynet skal udarbejde denne. Som jeg forstod på Tilsynet ville afgørelsen først komme midt i uge 7, da den skal færdigskrives af Tilsynets juridiske afdeling. Redegørelsen skal fremsendes direkte til fonden B.

Jeg skal på bestyrelsens vegne oplyse, at det nye Tilsyns viden og ageren kommer noget bag på bestyrelsen. Gennem 4 år har der været ført tilsyn hos fonden B og der har været massive uanmeldte tilsyn. Der har ikke på noget tidligere tidspunkt været anmærkninger. Derfor kommer det, som Tilsynet nu mener, er sket noget bag på bestyrelsen. Samtidig havde vi meget gerne set, at der var foretaget partshøring, navnlig omkring nogle af situationerne. Efter bestyrelsens opfattelse var dette muligt at gøre, også uden at dette havde nogen form for konsekvens for det passede.

Tilsynet ønsker, at fonden B yder følgende tiltag:

...

6) Afslutning

Bestyrelsen hos fonden B er som nævnt indledningsvist forundret over de oplysninger som Tilsynet er kommet frem med. Dette skal navnlig ses i lyset af hvorledes samtlige tidligere tilsyn har været.

Vi tager Tilsynets beslutning til efterretning, men finder at det er meget relevant, at der afholdes et møde mellem bestyrelsen og Tilsynet samt A og F, så de pågældende kan orientere omkring deres opfattelse af de påstande, der er fremsat over for dem.

Videre har bestyrelsen brug for at få oplysninger fra, og stille spørgsmål til Tilsynet for at der kan ageres videre i sagen.

...”

Socialtilsynet sendte den 11. februar 2014 en e-mail til politiet med emnet ”Politianmeldelse”. I mailen var der bl.a. anført:

”Hermed fremsendes et udsnit af et referat, hvor en tilsynskonsulent taler med en ung pige på fonden B’s afdeling E. Udsagnet giver socialtilsynet grund til at tro, at der udøves magtanvendelse, som ikke er omfattet af bestemmelserne i lov om social service kapitel 24, på en 16-årig pige fra afdelingen E. Pigen befinder sig p.t. i et sommerhus på (...).

'Pigen G spørger om ut. nogen sinde har prøvet en magtanvendelse, hvilket jeg (red: tilsynskonsulenten) afkræfter. Hun forklarer, at det gør ondt og er meget ubehageligt – især når personalet vrider armen om på ryggen og løfter opad i den og når A og F lægger sig oven på én. G forklarer, at magtanvendelsen opstår, når G har været truende overfor andre unge eller personalet, når hun har været til fare for sig selv eller hvis hun har villet stikke af. I forbindelse med, at hun flere gange har villet gå fra en afdeling eller et sommerhus og A har tilbageholdt, spørger hun til om han må det, når hun er frivilligt anbragt. Ut. bekræfter overfor G, at det som udgangspunkt ikke er lovligt at tilbageholde hende mod hendes vilje.

G forklarer, at en magtanvendelse også kan opstå i kølvandet på, at hun er 'blevet sendt på værelset'. Hun fortæller, at det er almindeligt at blive sendt på værelset, når man ikke har overholdt reglerne eller ikke har opført sig ordentligt – fx hvis man har råbt skældsord efter eller været verbalt truende overfor andre unge eller de voksne. Efter man er blevet sendt på værelse kaldes A og F. G beskriver, at A altid kommer ind på værelset og lige afventer, hvad der sker. Fx har G i den situation kastet noget efter ham, hvorefter han er 'hoppet på hende'. Hvis den unge ikke umiddelbart reagerer, afventer A. Han tager altid trøjen af så han står i t-shirt, hvorefter han siger 'kom – hvis du tør'. G forklarer, at både A og F ofte går helt op i hovedet på den unge og siger 'kom-hvis du tør'.

Ut. forklarer G, at fonden B i deres materiale skriver, at de altid vælger dialogen fremfor magtanvendelsen, hvortil hun svarer 'det passer ikke!' G fortæller, at der, de unge imellem, ikke tales ret meget om de magtanvendelser, der foregår, men at hun har set det ske overfor andre unge og at hun ikke har en fornemmelse af, at det er specielt hende det går ud over.'

..."

Den 19. februar 2014 afholdt socialtilsynet på ny møde med fonden B's bestyrelse. Socialtilsynet oplyste ifølge mødereferatet, at mødet vedrørte en drøftelse af fremadrettet praksis i forbindelse med det skærpede tilsyn.

Om det videre samarbejde er det i tilsynets mødereferat pkt. 4 anført:

"4. Det videre samarbejde

Socialtilsynet vil gerne have en løbende dialog med fonden B mens der er skærpet tilsyn. Socialtilsynet foreslår i den forbindelse følgende:

Socialtilsynet foreslår følgende:

BILAG – SAGSFREMSTILLING

- Der afholdes møder hver 14. dag ml. 1-2 bestyrelsesmedlemmer fra fonden B og ledelsesrepræsentant samt tilsynskonsulent fra socialtilsynet
- Socialtilsynet indkalder til ad hoc møder med fagpersoner og ledelse, herunder chefspsykolog og psykiater
- Socialtilsynet indkalder inden 14 dage til møde mellem socialtilsynet og hhv. A og F.

...”

I et brev af 20. februar 2014 blev A inviteret til møde med socialtilsynet den 27. februar 2014. Brevet havde følgende ordlyd:

”Du inviteres hermed til møde med socialtilsynet i forbindelse med, at fonden B har fået et skærpet tilsyn med påbud.

Mødet afholdes på (adressen og tidspunkt).

Du vil her få lejlighed til at kommentere på oplysninger og afgørelse, som er fremsendt – ligesom vi kan drøfte den fremadrettede proces.

I mødet deltager:

Tilsynschef (...)

Tilsynskonsulent (...)

Afdelingsleder (...).”

Mødeindkaldelsen til A blev sendt pr. mail fra socialtilsynet torsdag den 20. februar 2014. I e-mailens emne stod der ”mødeinvitation”. I teksten stod der:

”Hej A

Hermed fremsendt mødeinvitation vedr. fonden B. Vil du være venlig at sende mig F’s mailadresse til mig, så jeg kan sende ham en invitation også – tak.”

Fredag den 21. februar 2014 bekræftede A modtagelsen af invitationen pr. mail og skrev, at han så frem til et konstruktivt møde. Han oplyste samtidig F’s e-mail-adresse.

Socialtilsynet sendte umiddelbart herefter en e-mail til F med en mødeinvitation til ham. Jeg har ikke modtaget en kopi af selve mødeinvitationen til F, men jeg forstår, at der var tale om et andet møde end tilsynets møde med A.

BILAG – SAGSFREMSTILLING

F skrev tilbage på mail den 21. februar 2014 og bad socialtilsynet om at kontakte hans advokat med henblik på at finde et mødetidspunkt, hvor advokaten kunne deltage. F oplyste, at han ikke ville møde uden advokaten.

Socialtilsynet svarede F i en e-mail af 21. februar 2014:

”Hej F

Det er blot en invitation, som du gerne må afslå... der er ikke et krav. Du må selv koordinere med din advokat, hvis du ønsker at komme.

Venlig hilsen

...”

F skrev igen den 21. februar 2014, kl. 12.06, at han ville drøfte et tidspunkt med sin advokat og vende tilbage.

Socialtilsynet svarede den 21. februar 2014, kl. 12.09:

”Hej F

Vores kalender er ret booket og vi tænker at du måske havde behov for en drøftelse inden der gik alt for lang tid. Så jeg ville meget gerne, om det kunne blive den afsatte dato. Ellers må I komme med et forslag og så må vi se hvordan det kan passe.

Venlig hilsen

...”

F bekræftede med det samme modtagelsen af mailen og oplyste, at den 25. februar 2014 ikke var en mulighed, men at han ville drøfte mulige tidspunkter med sin advokat og vende tilbage med et forslag mandag den 24. februar 2014.

Den 26. februar 2014 sendte socialtilsynet en e-mail til politiet med referat af en samtale med H (en frivilligt anbragt dreng). I e-mailens emnefelt er der anført ”Att.: (...)”.

I e-mailen er der anført:

”Hej (...)

Herved referat fra samtalen med H (cpr-nummer)

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Anbringende kommune er (...) Kommune.

H fortalte ikke præcist hvornår hændelsen havde fundet sted, men det var i begyndelsen af hans anbringelse, hvor han var 14 år.

Har efter egne oplysninger været på fonden B i over et år. Jeg kan desværre ikke lige se nu, hvornår han er indskrevet, men det kan vi selvfølgelig finde ud af.”

E-mailens vedhæftede referat af samtalen med H er på tre sider. Der er på side 2 et afsnit om magtanvendelser:

”H om magtanvendelser

Magtanvendelser skete nogle gange i sommerhuset. Nogle gange laver personalet unødvendige magtanvendelser. Fx hvis man har råbt efter nogen kan det ske, at man bliver holdt nede på en voldsom måde eller løftet op i armene(?)

H fortæller, at han 1 gang har fået tæsk af en pædagog (personale). Han fortæller, at han blev kørt ud på en mark, hvor medarbejderen slog ham så meget, at han blødte voldsomt i hovedet. Kørte til politiet, men fonden B sagde at han løj. Kommunen gjorde ikke noget. Ved ikke om pædagogen stadig arbejder på fonden B. Han fortæller, at episoden blev lukket ned så fonden B ikke blev til grin. Episoden skete mens H boede på '(...)'. H fortæller, at han var på skadestuen efter nogle dage – 3 mener han det var (...). H vil slå pædagogen ihjel, hvis han møder ham.”

Socialtilsynet afholdt møde med A den 27. februar 2014. Der deltog i alt fem personer i mødet, herunder A og – som hans bisidder – fonden B's områdeleder C. Fra socialtilsynet deltog den i mødeinvitationen omtalte tilsynschef, tilsynskonsulent og afdelingsleder.

Afdelingslederen udarbejdede et notat om mødet. I notatet er der bl.a. anført:

”Formålet med mødet er at uddybe begrundelserne for det skærpede tilsyn, fonden B nu er underlagt i foreløbig 3 måneder.

A har her også mulighed for at stille uddybende spørgsmål.

Socialtilsynet er underlagt en ny lovgivning, som bl.a. tilsiger, at vi skal tage mod Whistleblower-henvendelser og undersøge oplysninger uden at oplyse tilbuddet om, at der har været henvendelser. Det betyder, at der kan være yderligere oplysninger, som vi ikke kan delagtiggøre fonden B og A i.

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Tilsynschefen starter med at ridse rammerne op for mødet.

A fortæller, at det har været ekstrem hårdt. Han kan slet ikke genkende det billede af, at han skulle have en konfliktoptrappende adfærd – det er ikke det, fonden B ønsker at stå for og heller ikke det, der tilbydes de unge.

Socialtilsynets redegørelse omkring det skærpede tilsyn, kom meget bag på A. Det er ikke sådan, han ser sig selv og der er slet ingen elementer i redegørelsen, han kan genkende.

Pigen G's udsagn om, at han tager trøjen af og går tæt på hendes hoved, passer ikke – det er helt uforståeligt for A.

A oplever, at han har en meget god kontakt til G og at G faktisk er meget tryk ved A.

G har boet flere forskellige steder. Hun startede i indslusningen på (...) og blev herefter flyttet sammen med en anden pige (...).

Det går godt og behandlerteamet er indover med samtaler – ligesom psykiater (...) også har samtaler.

Herefter sker episoden med hunden og så går det rigtigt galt for G.

Omkring konkret magtanvendelsesepisode med G i efteråret (sep.nov.) var G's meget voldsom. Der bliver ringet efter A, som senere kommer på E.

G sidder på værelset sammen med et personale, da A ankommer og A vurderer, at den medarbejder skal gå ud af værelset, da han ved af erfaring, at G har det svært i disse situationer og at A er den, der er tættest på G.

A er alene med G og hun begynder at smide rundt med ting og vil ud af vinduet. A tager fat i G og de tumler rundt på gulvet. Områdeleder C kommer til E og går op på værelset til G. Han åbner døren og ser at G ligger på gulvet og A står ved siden af. Det at G på ekstra medicin herefter, er A næsten helt sikker på, at hun har været i dialog med psykiateren omkring. G får herefter ophold i sommerhuset på (...). Tilsynskonsulenter fortæller at hun ser kummerlige forhold generelt. G's værelse er lille, ingen sengetøj og det var som om, at det var G's eget ansvar. Det vidste A ikke og det er der rettet op på nu.

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Vedr. aflåsning af døre og vinduer fortæller A, at han ikke var bekendt med, at der var lås på (...)’s vinduer og at der ikke findes eller har været anvendt koder på dørene på E.

I konfliktsituationer er procedurerne at der ringes efter en leder. Det er ikke altid det er A der kommer. Han er nr. 2 eller 3 på listen. Dette er ud fra devisen at 2 hoveder tænker bedre end 1. Vores rolle i sådanne situationer er at være støttende og vejledende. Tidligere (i 2010-2011) var det måske sådan, at vi nok var tilbøjelige til at overtage styringen af magtanvendelsen. Indberetningen af magtanvendelser: det er medarbejderne, der skriver indberetningen og fonden B er i gang med at se på procedurerne, der skal forbedres.

Dagbogsnotater: Hvad betyder det, når der står i dagsbogsnotaterne i forbindelse med konflikter at ledelsen tilkaldes... og så ikke mere? A kan ikke sige det, men konstaterer, at de ikke har været gode nok til dagbogsnotaterne. Det har været et katastrofalt svigt fra fondens side.

Rettelser i dagsbogsnotaterne;

A oplyser, at han ikke kender noget til at der skulle være blevet rettet i dagbogsnotaterne – A og C vil se på de indstillinger der er i Planner så det ikke fremover kan ske.

Interne flytninger:

...

Pædagogik:

...

Politianmeldelser:

Fonden B anmelder altid trusler og vold til politiet. Deriblandt også en konkret sag om drengen H som tilsynet spurgte ind til. Både medarbejder og ung kom på skadestuen og fonden B har ikke hørt mere til sagen fra politiets side.

Fratagelse af mobil:

...

Supervision til personalet:

...

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Uddannelsesniveau:

...

Kontantbeholdning:

...

Afslutning:

A spørger hvornår det skærpede tilsyn vedr. ham bortfalder. Tilsynet kan ikke udtale sig om det – da vi stadig er i gang med at undersøge forholdene. A spørger om det ville være mest hensigtsmæssigt at han trak sig ud af fonden B – hvilket tilsynet ikke forholder sig til.

Tilsynet er klar over, at det er et stort pres A er udsat for og at det på ingen måde er en rar situation han er i. ”

Den 28. februar 2014 sendte socialtilsynet endnu en e-mail til politiet med yderligere oplysninger om drengen H og gengivelse af afsnittet om magtanvendelser fra referatet, som tilsynet allerede havde fremsendt til politiet den 26. februar 2014 i den fulde længde.

E-mailens emne er ”Politianmeldelse, H, (fonden B) Att: (...)”. I e-mailen er der bl.a. anført:

”Til (...) Politi

Hermed fremsendes et udsnit af et referat, hvor en tilsynskonsulent den 19. februar 2014 taler med H (cpr-nummer) på fonden B, (adresse).

Udsagnet giver socialtilsynet grund til at tro, at der udøves magtanvendelse, som ikke er omfattet af bestemmelserne i lov om social service kapitel 24, på en på daværende tidspunkt 14-årig dreng.

Drengen befinder sig p.t. i afdelingen på (...).

’Magtanvendelser skete nogle gange i sommerhuset. Nogle gange laver personalet unødvendige magtanvendelser. ...’ [Herefter citeres resten af afsnittet ”H om magtanvendelser”, som er gengivet side 12].

I brev af 6. marts 2014 rettede et medlem af fonden B’s bestyrelse henvendelse til socialtilsynet som opfølgning på et møde mellem bestyrelsen og tilsynet den 5. marts 2014. Han oplyste, at bestyrelsen var blevet bekendt med, at der havde været afholdt møde mellem A og socialtilsynet den 27. februar

BILAG – SAGSFREMSTILLING

2014, og at der på dette møde var drøftet nogle af de forhold, som tilsynet havde indgivet politianmeldelse om.

Bestyrelsesmedlemmet anførte derefter:

”Bestyrelsen finder umiddelbart denne fremgangsmåde betænkelig, idet der kan foreligge risiko for selvinkriminering.

Generelt gælder der et forbud mod selvinkriminering, hvorefter en mistænkt ikke er forpligtet til at afgive oplysninger eller udtalelser omkring en verserende sag uden at den pågældende er blevet bekendt med sine retigheder vedrørende dette.”

Socialtilsynet besvarede henvendelsen fra bestyrelsen i brev af 10. marts 2014. Om mødet den 27. februar 2014 var der anført i brevet:

”Bestyrelsen rejser et spørgsmål om, hvorvidt vi har spurgt A ud om den rejste straffesag på en måde, som kunne give anledning til selvinkriminering. Det er et spørgsmål, som vækker en del forundring hos os.

På mødet havde socialtilsynet ikke et ønske om at tale om straffesagen, men allerede inden mødet rigtig er i gang, kommer A selv ind på sagen og ender faktisk med at insistere på, at vi skal høre om hele forløbet i fonden B for den konkrete unge, som sagen angår.

Det var bestemt ikke i vores interesse at høre den forholdsvis lange fortælling, men A var forståeligt meget nervøs og vi oplevede, at han blev mere rolig efter at han havde fået lov til at fortælle om hele den unges ophold fra ankomstdag til nu, inkl. den dag, hvor magtanvendelsen fandt sted. C assisterede undervejs og oplyste bl.a. at han selv kom til stede på adressen under magtanvendelsen. Ellers var der intet nyt i fortællingen.

Socialtilsynet kan i øvrigt oplyse, at A og C fik tilbuddet om, at samtalen kunne blive optaget undervejs med henblik på dokumentation af samtalens indhold. Det afviste de begge meget kraftigt og deres afvisning blev respekteret.”

I brev af 10. marts 2014 til A meddelte politiet, at det var besluttet at standse efterforskningen i sagen mod ham for at have anvendt magt overfor pigen G.

I begrundelsen var der anført:

”Begrundelse

Begrundelsen for min afgørelse er, at der ikke er en rimelig formodning om, at der er begået noget strafbart. Begrundelsen herfor er, at jeg ikke finder, at der er anvendt magt, der er strafbart efter straffeloven.

Lovgrundlag

- Sagen drejer sig om straffelovens § 244 (vold)
- Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 749, stk. 2 (ikke grundlag for at fortsætte efterforskningen).”

I brev af 11. marts 2014 rettede advokat D henvendelse til socialtilsynet på vegne af både F og A, bl.a. med henblik på at påbuddet om, at de ikke måtte have kontakt til de anbragte unge, blev ophævet. D henviste til, at politiet havde standset efterforskningen i sagen, og anførte bl.a.:

”Derudover kan jeg konstatere via det fremsendte referat af møde med min klient A den 27. februar 2014, at tilsynet efter at have indgivet politianmeldelse den 11. februar 2014, uden hensyn til min klients rettigheder med hensyn til selvinkriminering foretager en drøftelse/udspørgen af min klient om de forhold som politiet på daværende tidspunkt efterforskede.

Herudover oplyser min klient i øvrigt, at det referat der er fremsendt, er særdeles summarisk i forhold til det min klient erindre der blev drøftet, men at min klient nu vil gennemgå det nærmere og vende tilbage med sine bemærkninger.”

Socialtilsynet skrev i brev af 21. marts 2014 bl.a. følgende til advokaten:

”Det var socialtilsynets vurdering på afgørelsestidspunktet, at der var begrundet mistanke om strafbare forhold og/eller akut risiko for borgernes sikkerhed og sundhed. Socialtilsynet havde blandt andet oplysninger fra tilsynsbesøg, interviews med ledere, beboere og medarbejdere, dagsbogsnotater, herunder oplysninger om magtanvendelser begået af A og F, der på det foreliggende grundlag blev vurderet for ulovlige og meget voldsomme.

Det er korrekt at politiet i to af disse forhold, har standset efterforskningen. Der pågår dog stadig en politimæssig efterforskning i et enkelt forhold.

Socialtilsynet vil dog gøre opmærksom på, at det ikke er en forudsætning for udstedelse af påbud i forbindelse med afgørelse om skærpet tilsyn, at der samtidigt er foretaget politianmeldelser. Det er derfor ikke påkrævet at påbuddene ophæves, alene med henvisning til at politiet har indstillet efterforskningen. Socialtilsynet deler derved ikke din opfattelse af, at vi er

BILAG – SAGSFREMSTILLING

forpligtet til straks at meddele fonden B, at A og F kan indgå i vagtplaner mm. Vi mener fortsat, at der er belæg for at dine klienter har haft en konfliktoptrappende adfærd, hvilket også kan begrunde opretholdelse af påbud.

Socialtilsynet forestår stadig anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg på fonden B, som skal bidrage til vurderingen af opretholdelsen af påbudde, og vil løbende vurdere, om grundlaget for påbuddene stadig er til stede, og eventuelt bør ophæves inden det skærpede tilsyn udløber den 9. maj 2014.

Det skal i øvrigt bemærkes, at socialtilsynet ikke har 'blacklistet' F og A overfor fonden B, men det er korrekt at afgørelse om skærpet tilsyn og påbud blev meddelt mundtligt til bestyrelsesmedlem (...) fredag den 7. februar 2014 med aftale om eftersendelse af skriftlig afgørelse hurtigst muligt. Udkast til afgørelse blev sendt lørdag den 8. februar 2014 og endelig afgørelse om skærpet tilsyn med tilhørende påbud er gældende fra den 9. februar 2014.

...

I forhold til din konstatering af, at socialtilsynet den 27. februar 2014 skulle have foretaget en udspørgen af A om de forhold som politiet på daværende tidspunkt efterforskede, kan det oplyses, at dette ikke er tilfældet. Socialtilsynet er udmærket bekendt med reglerne for selvinkriminering samt Ombudsmandens udtalelser herom. Det var A's eget valg at drøfte nogle af forholdene.

Det skal hertil bemærkes, at socialtilsynet tilbød A, at samtalen kunne blive optaget, så der kunne udarbejdes et fyldestgørende referat, men dette ønskede A ikke. Det var herefter socialtilsynets opfattelse, at det blev aftalt, at der ikke skulle laves et referat og udarbejdede derfor et notat til eget brug, som ganske rigtigt er summarisk og ikke et fyldestgørende referat. (...)"

I brev af 24. marts 2014 bad advokaten om supplerende oplysninger vedrørende de foretagne politianmeldelser og spørgsmålet om selvinkriminering.

Tilsynet skrev i brev af 1. april 2014 til advokaten bl.a.:

"I din skrivelse efterspørges der yderligere oplysninger vedrørende de tre forhold der er blevet politianmeldt.

Jeg kan oplyse, at anmeldelserne ikke er foretaget samtidigt, idet socialtilsynet løbende har modtaget oplysninger der afstedkom beslutning om

BILAG – SAGSFREMSTILLING

politianmeldelse. Den tredje anmeldelse omhandler en situation hvor F er involveret.

...

I forhold til dit spørgsmål om hvorvidt A på mødet den 27. februar 2014 blev orienteret om, at han på grund af den verserende strafferetlige efterforskning ikke var forpligtiget til at besvare socialtilsynets spørgsmål, vil jeg igen henvise til tidligere besvarelse i brev af 21. marts 2014, hvor der redegøres for, at det var A's eget valg at drøfte forholdene. Formålet med mødet var alene at uddybe begrundelserne for det skærpede tilsyn. Socialtilsynet har ikke på mødet bedt A besvare spørgsmål, der omhandlede forhold der var anmeldt til politiet.”

I brev af 11. april 2014 meddelte socialtilsynet fonden B, at tilsynet nu påtænkte at ophæve det udstedte påbud til A, på betingelse af at A gennemførte et kursus i magtanvendelse. Tilsynet oplyste også, at en eventuel ophævelse af påbuddet vedrørende F fortsat afventede politiets undersøgelser af, om der var grundlag for at rejse en straffesag mod ham.

Advokat D klagede på vegne af A til mig i brev af 5. maj 2014 over bl.a. socialtilsynets manglende vejledning på mødet den 27. februar 2014. I klagen (pkt. 1) var der anført:

”1. Socialtilsynet indgav ved e-mail af 11. februar 2014 (bilag 1), politianmeldelse af min klient. Anmeldelsen må forstås, således at min klient anmeldes for vold.

Efter, at politiet havde modtaget anmeldelsen og var påbegyndt efterforskningen af sagen blev min klient indkaldt til et møde i socialtilsynet, ved skrivelse af 20. februar 2014 (bilag 2). Mødet blev, som det fremgår af skrивelsen, afholdt den 27. februar 2014. Referat af mødet fremlægges som bilag 3.

Som det fremgår af mødereferatet blev min klient ikke, i forbindelse med mødet, orienteret om, at han ikke havde pligt til at udtale sig om forhold der kunne inkriminere ham i forhold til, den på daværende tidspunkt, verserende strafferetlige efterforskning.

Der henvises i denne forbindelse til Lov om Socialtilsyn § 12, stk. 2, nr. 3, hvoraf fremgår, at der efter loven er en generel pligt til, at fremkomme med oplysninger overfor socialtilsynet.

Det fremgår endvidere af referatet, at forhold omkring magtanvendelsen konkret blev drøftet i forbindelse med mødet.

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Det er min opfattelse, at der er sket en krænkelse af min klients rettigheder, med hensyn til selvinkriminering idet der er afholdt et møde med min klient, hvor blandt andet de forhold som den strafferetlige efterforskning angik, har været drøftet, og hvor min klient ikke har været orienteret om, at han under hensyn til den strafferetlige efterforskning, ikke havde pligt til at bevare spørgsmål desangående.

Til yderligere belysning af denne sag fremlægges som bilag 4 og 5, skrivelser fra socialtilsynet vedrørende den politimæssige efterforskning, fremsendt henholdsvis 2 dage før og dagen efter afholdelse af møde.

Det kan supplerende oplyses, at den politimæssige efterforskning af (...) Politi efterfølgende blev afsluttet ved politiets skrivelse af 10. marts 2014 (bilag 6). Politiet anfører som begrundelse herfor, *'at der ikke er rimelig formodning om, at der er begået noget strafbart'*.

Jeg har efterfølgende korresponderet med socialtilsynet om forholdet, og det er tilsyneladende socialtilsynets opfattelse, at pligten til at orientere min klient om, at han ikke, under hensyn til muligheden for selvinkriminering, har pligt til at udtale sig, mens efterforskningen foregår, ikke er gældende i en situation som den foreliggende. Der henvises i den forbindelse til skrivelse af 21. marts 2014, s. 3 øverst (bilag 7).

Det er min opfattelse, at min klient senest på det tidspunkt, hvor han begyndte at tale om de sager, i hvilke der var indgivet politianmeldelse, burde have været orienteret om, at han ikke havde pligt til, at drøfte disse forhold.

Dette skete imidlertid ikke, og det er forhold, at det muligvis var min klient selv der begyndte at tale om forholdene, således at han som anført i tilsynets skrivelse *'ved eget valg'* drøftede problemerne, ændrede ikke på tilsynets almindelige pligt, til straks at gribe ind, når det pågældende forhold drøftes."

I brev af 4. juni 2014 bad jeg socialtilsynet om en redegørelse for, hvorfor reglerne i tvangsindgrebslovens § 10, stk. 1 og 3, efter socialtilsynets opfattelse ikke fandt anvendelse i forbindelse med tilsynets møde med A den 27. februar 2014.

Socialtilsynet har i udtalelse af 10. juni 2014 bl.a. anført:

"Socialtilsynet skal oplyse, at A blev inviteret til et møde i socialtilsynet, fordi fonden B's bestyrelse havde bedt om det, jf. skrivelse fra bestyrelsen af 10. februar 2014 punkt 6 (bilag 1). Ønsket bliver fremsat igen på dialogmøde den 19. februar og det blev ført til referat, at Socialtilsynet in-

BILAG – SAGSFREMSTILLING

viterer til mødet hurtigst muligt derefter, jf. referat af 19. februar 2014 (bilag 2).

Som det fremgår af efterfølgende mailkorrespondance gøres det klart for såvel A som kollega, at der er tale om en invitation (bilag 3).

På selve mødet med A den 27. februar 2014, hvor også ledelseskollega C deltager, ridses rammerne op for A, se referat (bilag 4). Formålet med mødet er at uddybe begrundelser for det skærpede tilsyn + give A mulighed for at stille uddybende spørgsmål.

Socialtilsynet oplyser indledningsvist på mødet, at vi har en række spørgsmål til ledelsesmæssige emner, som vi gerne vil gennemgå. A tilbydes dog først taletid for at give sin kommentar til det skærpede tilsyn. A tilbydes desuden, at samtalen optages, så der er fornøden dokumentation for mødets indhold. Dette afviser både A og C, da de gerne vil have et uformelt møde.

A kommer stort set øjeblikkeligt ind på et indskrivningsforløb, som omhandler en ung pige. Han bruger ordene 'nu skal I altså have hele fortællingen om x'. Undervejs i fortællingen kommer han også ind på, at denne unge pige er en af de unge, som han har foretaget magtanvendelser på. Omkring et konkret forhold gengiver han stort set ordret en beskrivelse, som også fremgår af fonden B's magtanvendelsesindberetning til X Kommune i december 2013. Denne indberetning kan være sammenfaldende med det anmeldte forhold. En indberetning af magt, som X Kommune efterfølgende har godkendt efter servicelovens bestemmelser. Socialtilsynet har ikke spørgsmål til A's fortælling undervejs eller efterfølgende.

Socialtilsynet vurderer ikke, at A på noget tidspunkt var i færd med, eller havde til hensigt at meddele oplysninger, som kunne få betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse, jf. tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3.

Desuden gør Socialtilsynet opmærksom på, at A blev inviteret til mødet, fordi hans bestyrelse ønskede det og fordi A angiveligt gerne ville i dialog med socialtilsynet. Mødet var således frivilligt og initieret af fonden B.

Henset til ovenstående anfægter socialtilsynet, at der var tale om et møde, som kunne falde ind under tvangsindgrebslovens bestemmelser, herunder bestemmelsen i tvangsindgrebslovens § 10, stk. 3, om myndighedens pligt til vejledning. Såfremt Folketingets Ombudsmand vurderer sagen anerledes, så forholder socialtilsynet sig naturligvis til det."

BILAG – SAGSFREMSTILLING

Advokat D har i brev af 16. juni 2014 meddelt, at det efter hans opfattelse er uden betydning for sagen, hvordan det omhandlede møde kom i stand – altså om A blev ”indkaldt” eller ”inviteret” til mødet. Han anførte også:

”Det er endvidere uden betydning om drøftelsen af netop de forhold, for hvilke der var indgivet politianmeldelse, skete på A’s eller på socialtilsynets foranledning.

Det afgørende er efter min opfattelse, at der rent faktisk fandt en drøftelse sted omkring i hvert fald et af de forhold som socialtilsynet var bekendt med, var under politiet efterforskning, uden at medarbejdere fra socialtilsynet fandt anledning til, efter principperne i Retsplejelovens § 752, stk. 1, udtrykkeligt at orientere A om, at han kunne undlade at udtale sig om forhold, der kunne inkriminere ham i forhold til en på daværende tidspunkt verserende strafferetlig efterforskning.

Det er min opfattelse, at socialtilsynet i en situation som den foreliggende har samme pligter som dem der er pålagt politiet, efter den nævnte bestemmelse.”

Socialtilsynet meddelte i brev af 23. juni 2014, at advokat D’s brev af 16. juni 2014 ikke gav anledning til yderligere kommentarer.

Ankestyrelsen har senere truffet afgørelse om, at socialtilsynet kunne iværksætte skærpet tilsyn og meddele påbud til blandt andre A. Men Ankestyrelsen har udtalt, at det var kritisabelt, at socialtilsynet ikke allerede på det tidspunkt, hvor man overvejede at træffe den pågældende afgørelse, tillagde A og F partsstatus i relation til det specifikke påbud rettet til dem.